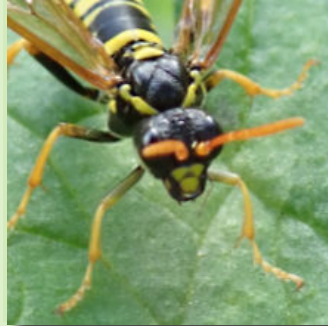

Nieuwsbrief van KNNV Afdeling Den Haag

Nummer 222, september 2024

**Beestje van de maand september:
helmkruidbladwesp**
Pagina 2. Anna Kreffer

**Beeldverslag paddenstoeleninventarisatie
Meijendel**, Pagina 4. Eke van Batenburg

Uitslag fotowedstrijd lente 2024
Pagina 5.

Boleet met vliegjes
Pagina 6. Lis Stolp

**Gewone wesp een goede en
razendsnelle jager**
Pagina 8. Anna Kreffer

En Verder:

- ▶ Raad van State heropent onderzoek Duinvallei Watergat..7
- ▶ Boek van de maand..7
- ▶ Agenda..9
- ▶ Contact bestuur en werkgroepen..10

Deze Nieuwsbrief verschijnt gewoonlijk maandelijks rond de 1^e van die maand. Leden KNNV afdeling Den Haag ontvangen een e-mail met kleine toelichting als een nieuwe Nieuwsbrief op deze website staat. Als je steeds bij het verschijnen van een Nieuwsbrief zo'n bericht wilt blijven ontvangen hoeft je niets te doen. Wil je de meldingen over de nieuwsbrief van KNNV Afdeling Den Haag niet ontvangen (of juist weer wel)? Vul dan "[Het formulier](#)" op de pagina Nieuwsbrieven in.

Foto: Hans van Helden

Beestje van de maand september: helmkruidbladwesp

Tekst en foto's: Anna Kreffer.

Veel bladwespen zijn zwart en weinig opvallend, maar de helmkruidbladwesp is een grote, mooie soort met ook nog een klassiek wespachtig uiterlijk, zwart en geel gestreept. Tijdens een wandeling in het weekend zagen we knopig helmkruid, bijna kaal, met zeker twintig larven van deze bladwesp. De larven zijn ook mooi, zwart met stipjes. Zoveel had ik nog nooit op één plant gezien. Mijn eerste helmkruidbladwesp larve lag midden op de dag bovenop een blad. Erg zichtbaar, maar door de beetje

opgekrulde houding leek het precies een vogelpoepje, geen interessante prooi dus.

Herkenning

De helmkruidbladwesp, *Tenthredo scrophulariae* hoort net als wespen, bijen en mieren bij de vliesvleugeligen, Hymenoptera. Het is een grote, langwerpige bladwesp, tot 14 mm, zwart met op het achterlijf gele banden. De gele banden kunnen variëren in breedte. De poten zijn deels geel, de antennen meer oranje. De vleugelranden zijn ook oranje en eindigen in een stukje grijs/zwart. In tegenstelling tot de "echte" wespen heeft een bladwesp geen wespentaille. De larven zijn wit met zwarte stippen en hebben een zwarte kop.

Voorkomen en vliegtijd

De larven van helmkruidbladwespen kunnen alleen leven van planten van de helmkruidfamilie, de helmkruiden en ook vlinderstruik en toortsen. De larven komen in het voorjaar uit hun ei en zijn vanwege de grootte vooral in augustus en september

2024 Jaar van de Wesp

Naturalis, EIS en andere organisaties hebben 2024 uitgeroepen tot het jaar van de wesp. Dit jaar staat ook "beestje van de maand" in het teken van de wesp. In Nederland komen meer dan 5000 verschillende soorten voor, met een grote diversiteit in uiterlijk en leefwijze. Zoveel soorten bieden genoeg inspiratie voor een heel jaar wespen

De helmkruidbladwesphelmkruidbladwesp is een mooie stoere wesp, die af en toe wil poseren voor de camera

Mijn eerste larve helmkruidbladwesp. Zo opgerold is het net een vogelpoepje. Foto onder: larven op helmkruid

te vinden. De volwassen dieren vliegen van mei tot half oktober. Augustus is de topmaand, maar in een warme september zijn zij zeker nog te vinden. Ze komen in heel het land voor, vaak langs bosranden en -paden.

Leefwijze

Bladwespen, Symphyta, hebben een zaag, een afgeplatte legbuis, die in een tweedelige schede zit. Ze worden daarom ook wel zaagwespen genoemd. In de herfst zetten zij de eitjes af op een waardplant. Met het zaagje maken zij een opening in nerf of blad waarin het eitje wordt gelegd. Ze overwinteren als ei, in het voorjaar komen de larfjes uit.

De larven van alle soorten bladwespen lijken op rupsen, maar hebben veel meer pootjes dan de echte vlinderrupsen. Ze worden ook wel bastaardrupsen genoemd. De larve van de helmkruidbladwesp heeft 22 pootjes. De larven kunnen ook overwinteren.

De volwassen dieren zijn jagers en eten vliegjes en andere kleine insecten. Ze halen nectar en stuifmeel van schermbloemigen.

Ecologie

Verschillende soorten sluipwespen parasiteren op de larven van de helmkruidbladwesp. De imago's jagen zelf op kleine insecten.

Melden

Heb je een (helmkruid)bladwesp gezien? Meld dit op waarneming.nl. Als je zelf geen account stuur je foto met de plaats en datum naar onderstaand mailadres. Wil je graag meer weten over een wespensoorst? Heb je tips en ideeën die je met ons wil delen? We horen het graag. Vragen of opmerkingen: voorzitter@den-haag.knnv.nl

Beeldverslag paddenstoeleninventarisatie van Valle Meijendel

Foto's: Eke van Batenburg

Zomerhoutzwam
Polyporus ciliatus

Rood wasbekertje
Orbilbia eucalypti

Gestreept nestzwammetje
Cyathus striatus

Tengere mestinktzwam
Coprinellus brevisetulosus

Bleke knolvoethertenzwam
Pluteus semibulbosus

Kleine kale inktzwam
Coprinopsis acuminata

Zwarte viltzwam
Chaetosphaerella phaeostroma

Gewone korstsvuurzwam
Fuscoporia ferruginosa

Getande boomkorst
Radulomyces molaris

Foptandzwam
Basidioradulum radula

Vriendelijke groet.....Eke

Uitslag fotowedstrijd Lente 2024

De foto van een zwanenkoppel met zeven jongen van Marian Turkesteen heeft de prijs gewonnen van onze fotowedstrijd Lente 2024. Gefeliciteerd!

Het is een foto met een verhaal: Na een trieste start volgde dit jaar een mooie lente. Vorig jaar was in het Sijtwendepark in Voorburg een nieuw zwanenkoppel neergestreken. De knobbelzwanen maakten er een nest. Helaas is toen maar één ei uitgekomen en het jong heeft slechts één dag geleefd.

Dit jaar ging het broeden gelukkig beter. Van de acht eieren zijn er zeven uitgekomen. Toen de pulletjes enkele dagen oud waren, trof Marian het volledige gezin zwemmend aan. Zij maakte hiervan de winnende plaat.

Voor de nieuwsgierigen onder ons: De zwanen leven nog allemaal en de jongen zijn flink gegroeid.

De prijs, een boek van de KNNV Uitgeverij, heeft Marian inmiddels uitgezocht

De trotse ouders met de halfwas jongen op de Veurse Laan

Boleet met vliegjes

Foto: Lis Stolp

Lis Stolp verblijdde de redactie met foto van een boleet met vliegjes. Het is een mooie foto met het landschap op de achtergrond. Ideale lichtomstandigheden.

Arie Benschop is op zoek gegaan naar de vliegjes. Bij het inzoomen van de foto is te zien dat ze een combinatie van een grijs borststuk en een roodgeel achterlijf bezitten. Een mogelijkheid is een van de Afvalvliegen (*Heleomyza*) waar deze combinatie ook bij enkele soorten voorkomt. Van paddenstoelen worden o.a. de genera *Suilla* en *Neoleria* vermeld. *Suilla*soorten zijn meestal eenkleurig geelrood, blijft dus *Neoleria* over. Het blijft echter bij een vermoeden

Zaterdag 28 september Europese dag van de paddenstoel

Waar kunnen we dan beter heen gaan dan naar een van de mooiste landgoederen van Den Haag/Wassenaar: landgoed Clingendael?

Op de oude beuken en eikenlanen en op de mosheuvelds zijn vaak prachtige en soms ook zeldzame paddenstoelen te vinden. Voor wie dit wil meemaken: we verzamelen die zaterdag om 10.00 uur bij de hoofdingang van het landgoed aan de Wassenaarseweg.

Voor meer info: Kees Pinster, 0633773176

Raad van State heropent onderzoek Duinvallei Watergat

Persbericht Natuurlijk Delfland

De strijd om Duinvallei Watergat in Monster krijgt een nieuw hoofdstuk. Op 5 augustus stonden Natuurlijk Delfland, samen met Bewonersgroep Monster-Noord tegenover OWBZ en de gemeente Westland bij de Raad van State.

OWBZ wil op dit stukje land luxe huizen bouwen. Dat beide groepen het niet eens met elkaar zijn, is duidelijk, maar merkwaardig is dat OWBZ feiten hardnekkig ontkent. Zo beweerde de directeur van OWBZ tijdens de zitting van de Raad van State, dat in Watergat na de sloop van de kassen geen andere stikstofveroorzakende bedrijvigheid heeft plaatsgevonden. Dat er van 2017 tot 2020 maïs werd verbouwd, heeft hij bot ontkend. Nog diezelfde dag kwamen buurtbewoners met foto's, waarop duidelijk is te zien dat boer Ammerlaan daar jarenlang maïs heeft geteeld. Hoe kan OWBZ, de eigenaar van Watergat, dat zijn ontgaan?

Nu heeft de Raad van State het onderzoek heropend. De Raad heeft aan de gemeente om uitleg gevraagd.

Kikkers en padden

OBWZ beweerde stellig dat door het plaatsen van schermen in Watergat daar geen kikkers en padden meer zijn. Nu hebben de bewoners van de Rijnweg te maken met een tsunami van rugstreeppadden en kikkers. Ze zaten in vrijwel alle tuinen. Maar dat ze ook in duinvallei Watergat zelf zaten, bleek op 29 augustus. De firma Berkhout uit Schipluiden, ingehuurd om het gras te maaien en de slootjes te schonen, stopte de werkzaamheden, omdat grote aantallen kikkers en padden voor de trekker uitsprongen. Doorgaan met maaien zou een bloedblad onder de dieren aanrichten.

Het wordt tijd dat de gemeente erkent dat Watergat vol leven zit, en kan uitgroeien tot een schitterend natuurgebied in het Westland

Boek van de maand **Veldgids** **Vogeltrek in beeld** Trekvogels herkennen aan hun vliegbeeld

Auteur(s): Sam Gobin &
Marc Dijksterhuis
Prijs leden: € 31,45 ,
anderen € 34,95

Deze veldgids helpt om 120 soorten trekvogels te herkennen aan de hand van hun vliegbeeld. Illustratieve foto's en beschrijvingen van kenmerken helpen hierbij en de verspreidingskaarten maken de trekroutes zichtbaar. Elk jaar is de vogeltrek weer een fascinerend fenomeen. In het najaar trekken miljoenen vogels over Nederland naar hun overwinteringsgebieden in het zuiden. In het voorjaar komen ze weer

terug. Welke vogels zijn dat en hoe herken je ze? Deze gids helpt om trekvogels te herkennen aan de hand van hun vliegbeeld. De illustratieve foto's en beschrijvingen van kenmerken helpen bij de herkenning.

Ook verschenen Veldgids Vogeltrek, met nadruk op de roep, het geluid van trekvogels.

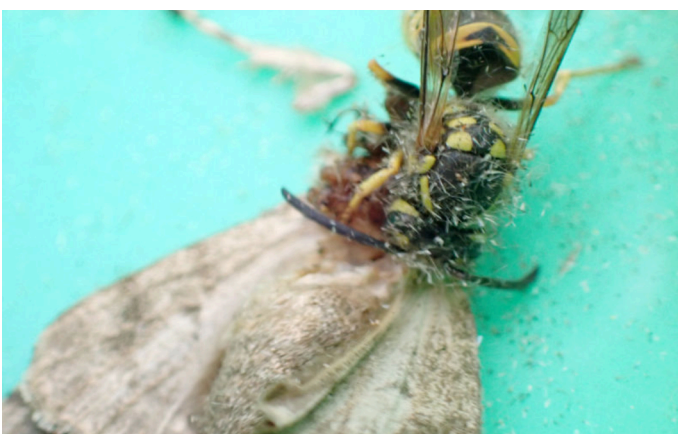
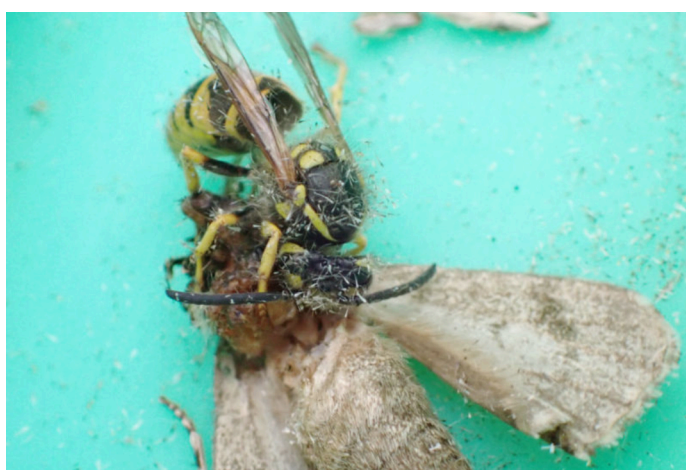
De KNNV uitgeverij heeft veel mooie boeken, die kun

je bij ons bestellen!

<https://knnvuitgeverij.nl>

Natuurboeken zijn een fijn cadeau voor jezelf of familie en vrienden. Leden van de KNNV krijgen 10% korting. Bestel via de afdeling: makkelijk, geen verzendkosten en je steunt de afdeling! Bestel bij: voorzitter@den-haag.knnv.nl.

Gewone wesp een goede en razendsnelle jager

Tekst en foto's: Anna Kreffer

Een van mijn vlindervallen bestaat uit een "cilinder" van doorzichtige stof, waar bovenin de lamp hangt. De beestjes in de val zijn aan de buitenkant makkelijk te zien. Eind juli had ik de val neergezet en was ik bezig te bekijken wie erop af kwam. Een gewone wesp cirkelde rond de val. Nu komen er wel vaker wespen op het licht af, dus ik lette er niet zo op. Totdat zij opeens een grote mot die aan de buitenkant zat pakte. Ze viel met mot en al op het tafeltje waarop de val stond. Voor mijn verbaasde ogen had ze het lijfje in 2,5 minuut ontdaan van één vleugel, de poten, antennen, andere vleugels. Het lijfje, met daarin de eiwitrijke spieren voor vleugels en poten, was de buit waarmee ze

naar haar nest vloog. Daar wordt het fijngekauwd voor de wespelarfjes. Zij was al gauw weer terug om de val af te speuren. Wespen vertellen elkaar niet, zoals honingbijen, waar een voedselbron is, dus ik vermoed het zelfde exemplaar. Ze maakte uitvallen naar de beestjes in de val, maar daar kon ze gelukkig niet bij. Één mot vond ik wel genoeg en zorgde ervoor dat er geen beestjes meer aan de buitenkant zaten. Het was door mijn toedoen dat die op de val zaten, niet met de bedoeling ze te doden. Een paar dagen later hing een Duitse wesp rond de vlinderval, wespen onthouden goed waar prooi is te halen.

Agenda

Geen lid? Ga eens mee om kennis te maken.

- ▶ Meerijden in auto? Afrekenen met chauffeur aan eind van excursie à € 0,10/km
- ▶ Deelname altijd op eigen risico.
- ▶ Meenemen van honden of andere huisdieren is niet toegestaan.
- ▶ Info: Ineke Gilbert, 06-44069099, inekegilbert@ziggo.nl.

▶ **Zaterdag 7 september Inspiratiedag voor vogelwerkgroepen**

Hoe kun je je als vogelwerkgroep van de KNNV verder ontwikkelen? Wat gebeurt er met de telgegevens? Wat kun je leren van andere KNNV-vogelwerkgroepen?

organisatie: landelijke KNNV Driebergen. Informatie en opgeven via bureau@knnv.nl

▶ **Woensdag 11 september Strandexcursie bij Zandmotor – Monster.**

Start 14:15 uur. We lopen langs de zeewaterlijn om te zien wat er is aangespoeld. Na de excursie bekijken we samen wat er is gevonden, met boeken en zoekkaarten. Bij aanmelding hoor je de start locatie: voorzitter@den-haag.knnv.nl

▶ **Vrijdag 13 september - Zondag 15 september Egeltelling.**

Door de groei van steden worden tuinen voor de egel steeds belangrijker als leefgebied. Tijdens de Egeltelling brengen we in kaart waar egels leven. Ook in jouw tuin? Geef het door op waarneming.nl (en aan ons natuurlijk)

▶ **20 september – 7 oktober: Bodemdierendagen**

▶ **Zaterdag 14 september Excursie Maarn-Doorn**

We gaan naar de bossen tussen Maarn en Doorn, o.a. de Kaapse bossen en landgoed De Ruitenbergh op zoek naar paddenstoelen. Afstand ongeveer 10/11 km.

Verzamelen: om 8.45 uur. Den Haag CS bij de boekwinkel; trein vertrekt 8.55 uur.

Horeca: Aan het begin en einde van de excursie.

Organisatie: Marijke Ammerlaan, tel. 070-3871187 en Mies Eveleens, 015-2571535.

▶ **Zaterdag 21 september Wereld Opruim Dag**

Als vereniging hebben we geen activiteit in het kader van deze dag. Wel (nogmaals) een oproep aan iedereen: neem op elke excursie of inventarisatie een zak of tas mee om zwerfafval in te verzamelen. Zeker als je in een gebied komt dat normaal niet toegankelijk is.

▶ **Zaterdag 28 september Excursie Meijendel in het Prinsenduin**

Een best ruig gebied met een pad dat slingerend vanaf de ingang van Derde Grenspad naar de Libellenvallei loopt. Tijdens het broedseizoen is dit pad afgesloten, maar afgelopen jaar was het niet toegankelijk. Daarna lopen we door de Libellenvallei en keren via een doorsteek het Prinsenduin in om bij de fietsenstalling uit te komen.

Verzamelen: 10 uur start bij de fietsenstalling naaktstrand. De fietsenstalling van het naaktstrand is 1^e afslag links na de watertoren.

Horeca: bij Onder de Watertoren is het mogelijk na afloop iets te gebruiken

Organisatie: Marieke Bos mariekebos1@hotmail.com tel. 070-3549568

▶ **28 september Europese dag van de paddenstoel**

Zie [pagina 6](#). Organisatie Kees Pinster, keespinster@gmail.com

▶ **Zaterdag 12 oktober Excursie Marker Wadden**

De vogelwerkgroep organiseert een excursie naar de Markerwadden. We nemen de ochtendvaart, om 10.00 uur. De terugvaart is om 14.00 uur. Reis op eigen gelegenheid naar het vertrekpunt van de boot van Natuurmonumenten in de Bataviahaven. Per auto is dit een rit van ongeveer vijf kwartier.

Kaartje voor de boot kost €25,50. Voor leden van Natuurmonumenten €20,50.

Ticket zelf online boeken bij Natuurmonumenten. Dat kan nu al voor vaart in oktober.

Verplicht aanmelden: Voordat je reserveert, graag voor 15 juli aanmelden bij

Marijke Ammerlaan, tel. 070-3871187 of vogels@den-haag.knnv.nl

Eigen lunch en drinken meenemen. We maken daar een wandeling

Kopij voor de nieuwsbrief: vóór 23^e van de maand

Altijd leuk om jouw avonturen met beestjes, planten en zwammen, liefst voorzien foto's, te delen met anderen.

Stuur jouw *eigen* foto's met en een kort verhaaltje vóór de 23^e van de maand naar de redactie.

300-400 Tekens is al mooi, meer mag ook.

Pluk geen foto's of teksten van het internet: op zowel foto's als tekst zitten auteursrechten, een boze fotograaf of schrijver stuurt de redactie een flinke rekening.

Maak bij iedere foto een bijschrift, en

vermeld de maker. Handig om het bijschrift tevens de naam van de foto te maken. Als de redactie moet puzzelen wat er op de foto staat, leidt dit tot fouten.

Tip: Schrijf in de OTT of OVT, dat leest lekker vlot weg.

Mail kopij naar: redactie@den-haag.knnv.nl
Heb je veel foto's? Neem dan contact op met de redactie voor <https://www.dropbox.com/> of gebruik <https://wetransfer.com/>.

Contactgegevens voor bestuur en werkgroepen KNNV afdeling Den Haag

► Voorzitter

Anna Kreffer: voorzitter@den-haag.knnv.nl

► Secretaris

Ton Huijbregts: secretaris@den-haag.knnv.nl

► Penningmeester

Anja Bakker: penningmeester@den-haag.knnv.nl

► Natuurbescherming

Niek Joanknecht: tel. 06-387 56 337 / natuurbescherming@den-haag.knnv.nl

► Bomenwerkgroep

Coördinator Marieke Bos: 070-354 95 68 / bomen@den-haag.knnv.nl

► Studiegroep Lichenen (voorheen korstmossen)

Vacature

► Paddenstoelenwerkgroep

Coördinator Kees Pinstor, tel. 06-337 73 176 / paddenstoelen@den-haag.knnv.nl

Er zijn activiteiten; kijk op de pagina van de paddenstoelenwerkgroep!

► Plantenwerkgroep

Coördinator Myra Meijering: 06-266 92 544 / planten@den-haag.knnv.nl

► Vogelwerkgroep

Info: Marijke Ammerlaan: tel. 070-387 11 87 / vogels@den-haag.knnv.nl

► Nachtvlinderwerkgroep

Info: Sjoerd Groos: nachtvlinders@den-haag.knnv.nl

► Insectenwerkgroep

Info: Alexander Deelman, 070-350 24 93 / insecten@den-haag.knnv.nl

► Webmaster van onze afdeling

Dick Gerbrands: webmaster@den-haag.knnv.nl

Dat is 't !